

Pētījums par NVO klasifikācijas problēmām

Agnese Frīdenberga, domnīca PROVIDUS

Pētījums ir sagatavots ar Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas atbalstu caur EEZ un Norvēģijas grantu programmu "Aktīvo iedzīvotāju fonds".

Iceland
Liechtenstein
Norway

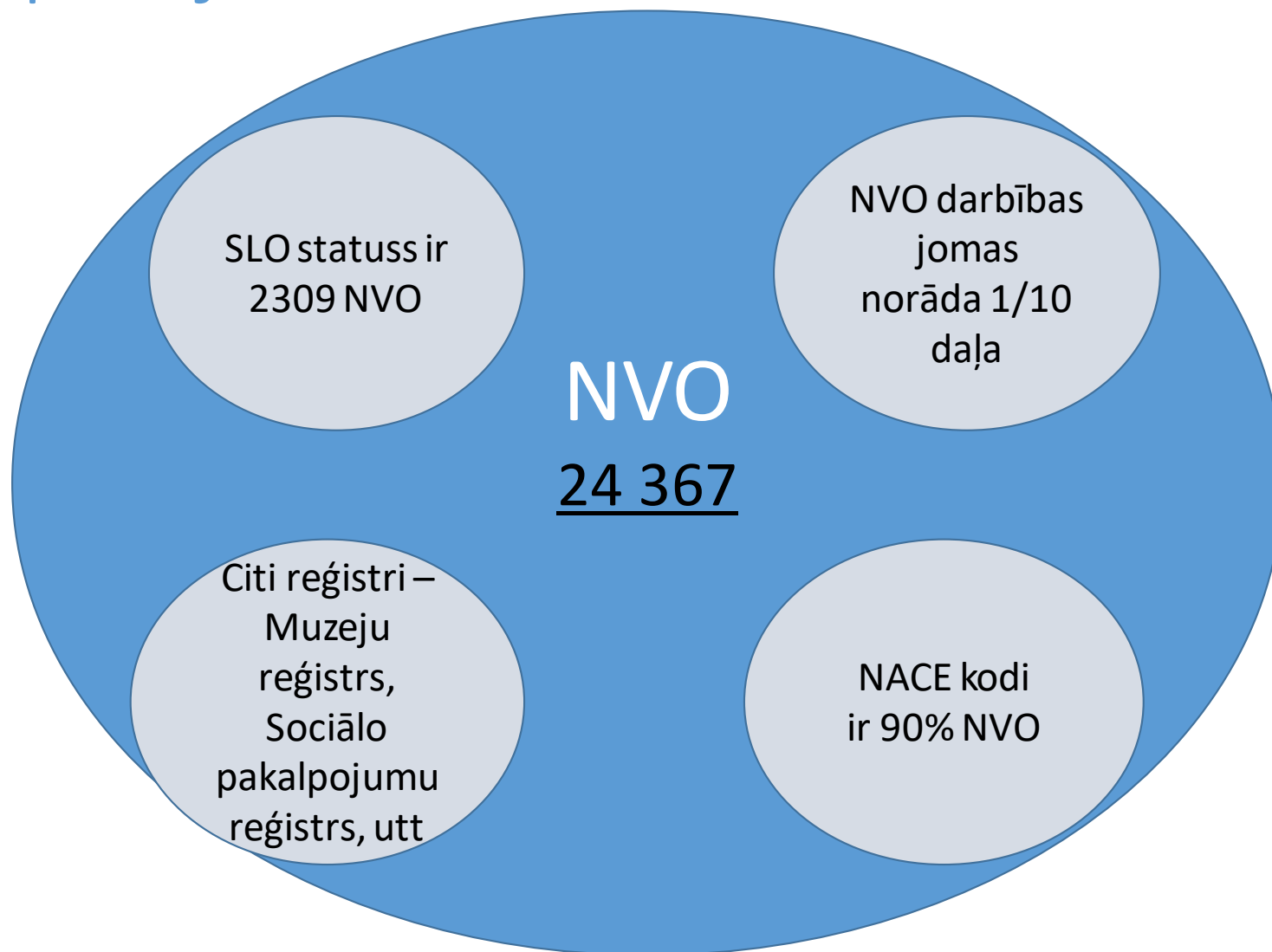
**Active
citizens fund**

Kāpēc svarīgi iegūt datus par NVO?

Izsmelīgi dati palīdz:

- 1) labāk izprast NVO darbības rādītājus
- 2) analizēt NVO, to darbības jomas, kā arī finanšu un citus rādītājus, tai skaitā attīstības tendencias
- 3) izvērtēt NVO sektora pienesumu konkrētai nozarei (piemēram, kultūra, izglītības, sociālie jautājumi, pilsoniskās sabiedrības attīstība).
- 4) veidot mērķtiecīgu valsts atbalsta politiku – nozariskā griezumā, reģionālā griezumā, pēc darbības jomām, utt
- 5) iedarboties uz dažādiem izaicinājumiem, piemēram, izstrādājot mērķētus ierobežojumus

Datu pieejamība

Papildus klasifikatori

- 1) Kredītiestāžu izpētes rīks par NVO
- 2) Lobiju reģistrs ??? (Lobēšanas atklātības likums. Vēl top)

Secinājumi

- 1. Ir izveidotas sistēmas un klasifikatori, lai iegūtu un apstrādātu daudzveidīgu un dažādu informāciju**
- 2. NEVIENS no rīkiem nav tāds, kas sniegtu pilnīgu informāciju par NVO – par darbības jomām, saimnieciskās darbības aktivitātēm, piederību noteiktu organizāciju kategorijai, utt.**
- 3. Lai iegūtu izsmeļošu informāciju par NVO sektoru vai kādu konkrētu NVO, jāapzina vairākas datu bāzes un reģistri**

Kāpēc neder tikai NACE kods?

- NACE kods nesniedz pietiekamu informāciju par NVO darbības jomu/specifiku

JO

- 1) Tas raksturo NVO saimnieciskās darbības aktivitātes
- 2) 39% NVO NACE ir neinformatīvs kods “citur neklasificētu organizāciju darbība”
- 3) Kopumā ir reģistrēti 350 NACE kodi (pēc VID datiem)

Kāpēc nestrādā NVO darbības jomu klasifikators?

JO

- Tikai neliela daļa no NVO ir reģistrējušas savu darbības jomu LR Uzņēmumu reģistrā (1/10)
- 4% NVO kā savu darbības jomu reģistrē “Citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums” (jo virkne NVO darbojas jomā, kura nav ietverta NVO klasifikācijas noteikumos)
- Darbības jomas reģistrēšana nav obligāta, nav motivācijas veikt papildu darbības, lai to reģistrētu
- Klasifikatorā kā darbības jomas ir darbības metodes

Lielā bilde un izaicinājumi

- Dati par NVO ir/nav, tie ir nepilnīgi/pārpilnīgi
- Vajadzētu reformu/būtiskas izmaiņas

BET

- Nedrīkst radīt pārlietu lielu administratīvo slogu uz NVO
- NVO iespējām nodot/piefiksēt datus ir jābūt ērtām un vienkāršām (lai pat maza NVO to var izdarīt)
- Valsts pati iegūst/apkopo citos reģistros pieejamos datus par NVP

Priekšnoteikumi, lai viss izdodas

- 1) NVO ir obligāts pienākums reģistrēt savu darbības jomu
- 2) Ir jāatrod ērts veids kā NVO maina, papildina/labot datus par savu darbību (gan NACE kodu, gan NVO darbības jomu)
- 3) Visi dati jeb info saplūstu vienā vietā – “vienā pieturā”
- 4) Ideālā variantā – dati tiktu ievākti no visiem reģistriem/klasifikatoriem un būtu pieejami vienuviet (SLO reģistrs, speciālie reģistri, Statistikas dati, uc.)

Vajadzība/darāmie darbi

Vajadzība	Darbi
Obligāts pienākums visām NVO norādīt darbības jomu	1) Pārejas periods 2) Ērtas admin procedūras – dibinoties norāda uzreiz UR (pilnveidojot veidlapas, utt), regulāri aktualizējot – EDS sistēmā iesniedzot paziņojumu (piemēram, ar Gada pārskatu vai starplaikā)
Revīzija NVO darbības jomu uzskaitījumā	Pētījumā tiek piedāvāti 3 lieli risinājuma varianti
Visi dati saplūst “vienā pieturā”	Jāpilnveido/jāuzlabo datu apjomi par NVO LR Uzņēmumu reģistrā? Vai kādā citā (jaunizveidotā) vietnē?
Dati par NVO ir maksimāli pilnīgi	Valsts iestādes apmainās ar info – SLO reģistrs, Muzeju reģistrs, Sociālo pakalpojumu reģistrs, utt. Visi dati saplūst vienā vietnē

Pētnieku piedāvājumi

- 1) Izpētījām visus pieejamos datus
- 2) Veicām padziļinātas izpētes
- 3) Konsultējamies ar statistikas veidotājiem, finanšu uzraugiem, citiem ekspertiem
- 4) Izpētījām citas pieredzes – Igaunija, Lietuva, ANO klasifikācijas sistēma
- 5) Piedāvājam 3 risinājumu variantus

Variants 1 Nelielas korekcijas esošajā sistēmā	Variants 2 Lielie darbības jomu virzieni	Varianti 3A un 3B Klasifikācijas pamats – NACE kodi	
		Variants 3A: NACE pakārtoto kodu apakšsistēma	Variants 3B: ICNP/TSO klasifikācija
Uzlabots spēkā esošais NVO darbības jomu regulējums: 1) NVO darbības jomu klasifikators (66 vienības) tiek papildināts ar trūkstošām NVO darbības jomām; 2) NVO darbības jomu klasifikatorā tiek veikti uzlabojumi: a) nodalot darbības metodes no darbības jomām; b) precizējot darbības jomu aprakstus.	NVO darbības jomu izvērsums tiek reducēts uz “lieliem NVO darbības virzieniem”. Pamatvariants lielajiem NVO darbības virzieniem: sabiedriskā labuma statusa jomas saintegrētas ar atbilstošām MK noteikumu NVO darbības jomām (proti, šīs jomas tiek apvienotas 20-25 jomu sarakstā)	Latvija izveido savu NACE kodu apakšsistēmu, kas sīkāk atšifrē kodu “citas organizācijas” (94.99). Zem šī koda tiek izveidotas 10-25 apakš kategorijas, kas atbilst biežākajiem NVO darbības veidiem.	NVO darbības jomu izvērsums tiek balstīts uz ICNP/TSO klasifikācijas sistēmu

Īsi par 1 risinājumu

- NVO darbības jomu klasifikators tiek papildināts ar trūkstošajām NVO darbības jomām;
- NVO darbības jomu klasifikatorā tiek veikti uzlabojumi:
 - nodalot darbības metodes no darbības jomām;
 - precizējot darbības jomu aprakstus.
- NVO tiek ierobežota iespēja izvēlēties darbības jomu skaitu;
- Jāatsaista darbības jomas no NACE kodiem, jo šīs sasaiste šobrīd organizācijas mulsina.
- Iespēja nošķirt pamatdarbības jomu un papilddarbības jomu.
- Jāstiprina metodiskais atbalsts NVO, lai organizācijas precīzāk spētu atrast organizāciju raksturojošo darbības jomu.

Īsi par 2 risinājumu

- NVO darbības jomu izvērsums tiek reducēts uz “lieliem NVO darbības virzieniem”
- Pamatvariants : SLO jomas saintegrētas ar atbilstošām NVO darbības jomām (proti, šīs jomas tiek apvienotas 20-25 jomu sarakstā)
- NVO tiek ierobežota iespēja izvēlēties darbības jomu skaitu
- NVO var norādīt papildus pazīmi - mērķgrupu - bērni, jaunieši, seniori, mazākumtautības, cilvēki ar invaliditāti un citas grupas
- NVO var norādīt papildus pazīmi - īpašo organizācijas tipu- “jumta organizācija”, NVO kur biedru vairākums vai dibinātāji ir publiskas personas, utt.

Īsi par 3 risinājumu

Variants 3A “NACE pakārtoto kodu apakšsistēma”

- NVO, kuriem ir savi esošie NACE kodi, kas raksturo to NVO darbības jomu, atzīmē tikai šo vienu NACE kodu (piemēram, 94.20 - Arodbiedrību darbība, 74.10 - Specializētie projektēšanas darbi, 90.01 - Mākslinieku darbība)
- Citi izvēlas kādu no 94.99 apakškoda- no 2.varianta (integrētais biedrību, nodibinājumu un SLO jomu saraksts) vai arī alternatīvais Igaunijas saraksts.

Variants 3B “ICNP/TSO klasifikācija”

- NVO darbības jomu klasifikators tiek pārveidots, pārņemot ANO Statistikas komisijas 2017.gadā izstrādāto ICNP/TSO klasifikāciju
- NVO darbības jomu klasifikācija notiktu pēc ICNP/TSO kodiem šādās virsjomās: A: Kultūra, komunikācija un atpūtas aktivitātes, B. Izglītības pakalpojumi, C. Cilvēku veselības pakalpojumi, D. Sociālie pakalpojumi, E. Dabas aizsardzība un dzīvnieku labklājības aktivitātes, F. Kopienas un ekonomikas attīstība, mājoķļu darbības, G. Pilsoniskās, interešu aizstāvības, politiskās un starptautiskās aktivitātes utt

Vairāk par pētījumu un secinājumiem/ieteikumiem

<http://providus.lv/article/petijums-latvijas-biedribu-un-nodibinajumu-klasifikācijas-problemas-un-risinājumi>

[Agnese Frīdenberga](#)
www.providus.lv

www.twitter.com/providuslv
www.facebook.com/providuslv

agnese.fridenberga@providus.lv
providus@providus.lv
+37167039251